KNNV afd. Vriezenveen **e.o.**

Juli.2021 nieuwsbrief nr.8

KNNV vereniging voor veldbiologie Afdeling Vriezenveen

Eerder uitgegeven nieuwsbrieven staan op onze website

Veel mensen zijn praktisch ingesteld. En dat zal meestal goed bevallen. Mij ook!
Tellen of observeren van planten/vogels, amfibieën en reptielen volgen, landschapsbeheer, etc. Stapels papieren doorworstelen is dan ook voor weinigen een uitdaging. En daarnaast overleg rondes, tegenwoordig veel via Zoom of een ander digitaal videomedium. Maar middels die stapels papieren en vergaderingen wordt wel veel beleid "voorgekauwd en vastgelegd".

Een korte opsomming van (enkele) actuele zaken die lopen c.q. ter inzage liggen:
*Aanpassing omgevingsvisie Overijssel. Met hierin bijv. happen uit het gebied Nationaal Landschap Noord-Oost Twente waar nu windturbines verboden zijn, maar straks, mits door Provinciale Staten aangenomen, na de nodige afwegingen wel mogen komen.
*NRD (Nota Reikwijdte en detailniveau Engbertsdijksvenen. Ligt ter inzage. Hierin wordt vastgelegd welke veranderingen/waarden, binnen het veengebied, maar vooral in het gebied rond de Engbertsdijksvenen onderzocht moeten worden in een daarna op te stellen MER (Milieu Effect rapport)
*Nationaal Landschap Sallandse Heuvelrug en Reggedal. Een digitaal seminar over de waarden, de historie en ontstaan en de mogelijkheden/voordelen van een groot NP. Het omvat dan de gemeenten Hellendoorn, Rijssen-Holten, delen van Hof van Twente, Wierden, delen van Twenterand en Ommen. Zo'n gebied heeft zeker wat te bieden!
*Vitens drinkwaterwinning Daarle-Vriezenveen. Een informatieavond voor "stakeholders" waarin betrokkenen worden bijgepraat over de actuele stand van zaken en de verdere plannen.
*Overleg in de Engbertsdijksvenen tussen Telgroep, KNNV en Staatsbosbeheer over de plannen voor het nog verder ontdoen van opslag op veenpercelen, nu vooral in de randzones. Hier is een goede afweging nodig, mede vanwege de aanwezige vogelwereld.
Ook werd er gesproken over het recreatief ontsluiten van het veen en omgeving. De natuur staat op nr. 1 en daarbij horen substantiële rustgebieden, ook buiten het veengebied. Verder extensieve belevingsmogelijkheden in de randzone die duidelijk met natuur van doen hebben...
*Uitbreiding/vernieuwing Vitens drinkwaterwinning Hammerflier. Het omvat ook een grote nieuwe reinwater kelder en een waterleiding tussen de winning Hammerflier en die van Wierden.
* vaststelling saneringsplan Oost-Nederland. Dit gaat over verlaging van geluidproductieplafonds op de rijkswegen, onder andere de N36 en N35. Dit kan o.a. middels geluidsarm asfalt en/of geluidschermen.

Voorzitter Herman Stevens

---

14 juli avondexcursie !!

Engbertsdijksvenen werk in uitvoering.

In verband met het maximale aantal deelnemers is opgave verplicht. Dat kan eenvoudig per mail naar de webmaster

Staatsbosbeheer heeft al een aantal seizoenen achterstallig onderhoud in de Engbertsdijksvenen uitgevoerd door veel berkenopslag en bos te verwijderen. De komende jaren staan nog een aantal grote ingrepen te wachten, zoals het aanleggen van ca 25km aan dammen en dichten van kilometers aan greppels en sloten.

De aanneemcombinatie Roelofs/Oosterhuis heeft de opdracht om de komende jaren de dijken aan te gaan leggen. Hiervoor zal zand via een buis vanuit een zandafgraving in de buurt van Kloosterhaar naar de Engbertsdijksvenen gespoten worden. En de fa. Fuhler zal de opslag en waar nodig nog extra bos verwijderen.
Op deze avondwandeling willen we gaan kijken welke werkzaamheden uitgevoerd zijn en nog uitgevoerd gaan worden.
Meer informatie over het werk in en rond het N2000 gebied is te vinden op de speciale website voor dit project: engbertsdijksvenen.nl

Vertrek: 19:00 uur parkeerplaats Staatsbosbeheer Dorpsstraat Kloosterhaar.
Terug: ca 21.30 uur.
Kleding: afhankelijk van het weer.

Open dagen Kruidentuin en Bijenstal

Op woensdagmiddag 7 juli, 21 juli, 18 augustus 2021 zijn beide geopend van 13:30uur tot 16:00uur

Leuke informatieve middagen voor jong en oud, over het wel en wee van de honingbij en de kruidentuin, uitleg over de aanwezige kruiden en wat je ermee kunt doen.

De Kruidentuin *(waar kruiden inspireren)*

De Educatieve Kruidentuin is een van de grootste Kruidentuinen van Twente en is gelegen in het Herman Jansenpark in Vriezenveen. Dit historisch park van Vriezenveen heeft een uniek slagenlandschap. In dit park vind je : de kruidentuin, de bijenstal, het hertenkamp, volkstuinencomplex en het nabij gelegen Oude Kerkhof

Rondleidingen met gids

De flora en fauna in en om het park komen aan bod als u meegaat met de rondleiding op dinsdagochtend, maar ook op aanvraag kan een rondleiding geregeld worden. (Even bellen met Diny van Zwol 0546-563208)

Openingstijden

De tuin is het tuinseizoen elke dag vrij toegankelijk, elke dinsdagmorgen van 09:00 u tot 12:00 u zijn de vrijwilligers aanwezig. Tijdens de openingstijden kunnen de vrijwilligers u alles vertellen over de vele kruiden en hun toepassingen.

Tuinwinkeltje

Op dinsdagmorgen is ook het kruidentuinwinkeltje geopend. Daar kun je leuke presentjes kopen voor jezelf of om cadeau te doen. Of drink gezellig even een kopje koffie en geniet van de natuur in de rustige tuinomgeving.

Routebeschrijving naar de tuin (Lindhorstlaan 11)

NLdoet in de Kruidentuin

Ook dit jaar heeft de Kruidentuin weer meegedaan met de NLdoet actie. Hier geen ondersteuning van het koninklijkhuis,
maar van deze jonge dames, die in Raalte een opleiding voor onderwijsassistente volgen. Ze hebben de gebouwen van de kruidentuin flink onderhanden genomen.

RES energietransitie: pakt Twenterand een mooie combi kans?

In Twente komt steeds meer "reuring" over de transitievoorstellen, vooral over de locaties voor enorme windturbines. Slechts weinigen zien dit zitten, wel elders maar niet in hun directe omgeving waardoor men "overlast" ervaart. Op 22 juni werd dit ook duidelijk bij het gemeentehuis te Vriezenveen waar vooral bewoners van het Oosteinde/Oosterweilanden en de Weitemanslanden zich rond de aanvang van de beraadslagingen lieten horen en gebruik maakten van hun inspraakrecht.

De Twenterandse raad debatteerde er 22 juni 's avonds 3,5 uur over. In Twente maken diverse gemeenten al een terugtrekkende beweging ten aanzien van de toegezegde aantallen binnen hun gemeente te plaatsen windturbines. Tot nu toe komt een raadsmeerderheid van Twenterand (GBT-CU-PvdA/GL) nog steeds met een optie voor locatie Oosterweilanden. Tubbergen en Almelo zinspelen er op daar wel bij aan te willen sluiten waarbij het voor de hand ligt de turbines dan zoveel mogelijk richting Twenterands grondgebied (=Vriezenveen) te plaatsen. Tubbergen vanwege de status "Nationaal Landschap Noord-Oost Twente" en het zo weinig mogelijk knabbelen aan het NP.
Almelo voert als "argument" aan dat Twenterand veel meer ruimte heeft. We "kregen" al een zandwinning en we krijgen nog een drinkwaterwinning. Men gunt ons nog wel meer lijkt het!
Vorige week volgde ik een webbinar over het creëren van een Nationaal Landschap Sallandse heuvelrug en Reggedal (inclusief Hoge Hexel-Daarle-Den Ham). Daar passen dan toch ook geen turbines meer?

Tijdens het debat gaf wethouder van Abbema aan dat voor energiewinning de nationale hoofdwegen belangrijke rol kunnen spelen. Nu zie ik "toevallig" het ontwerpbesluit vaststelling saneringsplan Oost-Nederland voorbij komen. Dit gaat over verlaging van geluidsproductieplafonds op de rijkswegen. Ook de N36 komt hierin aan bod. Met wegdelen waar geluidsarm asfalt toegepast gaat worden (ter hoogte van Westerhaar en rond viaduct Oosteinde te Vriezenveen). Daarnaast het voorstel om geluidsschermen te plaatsen langs 2 kilometer N36 ter hoogte van Westerhaar tussen het viaduct Sibculoseweg en dan in zuidelijke richting tot een eindje voorbij het Veenkanaal en de Trio-locatie.
2 kilometer geluidscherm van 2 meter hoog. Hierop en op een strook ernaast zijn heel veel zonnepanelen te plaatsen. Zo nodig met een wat hoger scherm. Het geluidsscherm loopt van noord naar zuid, niet ideaal qua zonbelichting, maar ook mijn eigen woning staat in dezelfde richting en ook nog met diverse bomen dichtbij. Ook onder die omstandigheden renderen op mijn dak zeker zonnepanelen, stellen leveranciers van deze panelen.

In mijn ogen is bij Westerhaar ook nog eens een uitstekende optie voor een combikans. Het gebied tussen de N36 en de woonwijken van Westerhaar-Vriezenveensewijk (nu nog agrarisch in gebruik) is op het bestemmingsplan buitengebied al bestemd voor een invulling met bos. Met de opbrengst van het zonnepark op en naast de geluidschermen is die strook als bos in te richten, dat neemt CO_2 op en geeft een groene afscherming van de woonwijk. En het kan zeker ook nog een gebruikersgroen bos worden met wandelmogelijkheden of een mtb route!

Het saneringsplan is te vinden in Bijlage F en de bij behorende tekeningen in H blz 46 tot 52 van de plannen via: bureausaneringverkeerslawaai.nl/rijksinfrastructuur/bekendmakingen

Herman Stevens

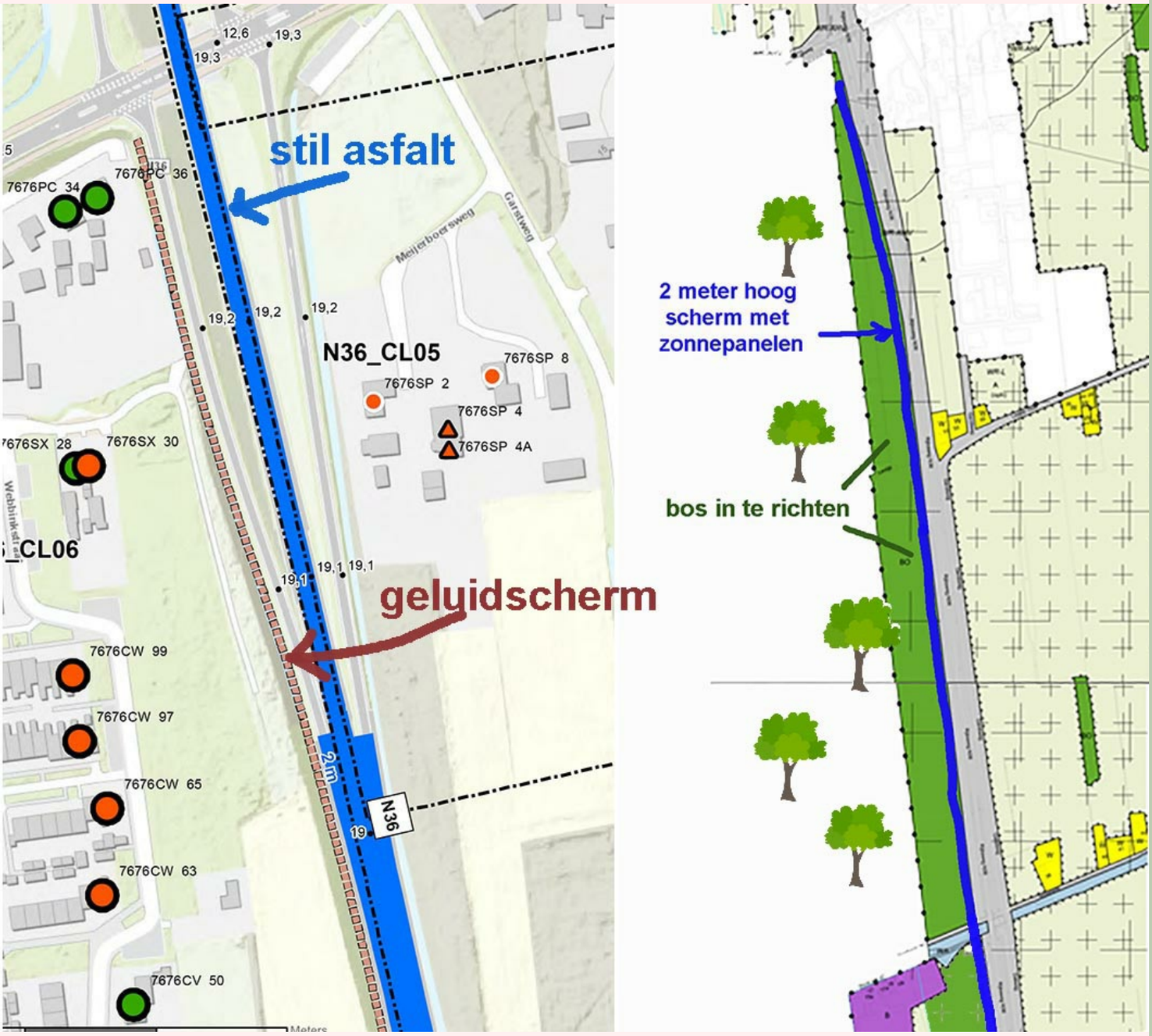

'Zorgwekkend'

Er is in Overijssel geen drinkwaterbron meer te vinden, waarin zich geen probleemstoffen bevinden. In Twente zitten pesticiden, oplosmiddelen en meststoffen in het water. Waterbedrijf Vitens noemt dit 'zorgwekkend'.

Tubantia 23 juni 2021 door Leo van Raaij

Nog steeds produceert Vitens schoon drinkwater. Maar er is inmiddels in Overijssel, en dus ook Twente, geen bron meer te vinden waaruit zomaar water van drinkbare kwaliteit opgepompt kan worden. Dat blijkt uit een rapportage van het RIVM en de reactie daarop van Gedeputeerde Staten.

Het RIVM baseert zich op de zogenoemde gebiedsdossiers van de drinkwaterbronnen. Daaruit blijkt dat in Twente een scala aan probleemstoffen wordt gevonden. Het gaat daarbij in veel gevallen om pesticiden, nitraten en oplosmiddelen. In het ongezuiverde water van wingebied Wierden bijvoorbeeld, worden zelfs 18 probleemstoffen aangetroffen, zoals de pesticiden bromacil, MCPP en metolachloor.

Nog steeds actueel
De gebiedsdossiers waarop het RIVM de rapportage baseert, stammen uit 2017. Maar ze kunnen nog steeds als actueel worden gezien, zegt Vitens, dat de data voor de rapportage aanleverde. "Verontreinigingen op grote diepte verplaatsen zich zo langzaam, dat het lang duurt voordat er iets verandert."

In Twente zijn in totaal 11 drinkwaterbronnen. Alleen in de winning Weerselo werd slechts één probleemstof aangetroffen, namelijk chlooretheen. Alle andere hadden er meer. "Voor alle winningen zijn er met partners al acties opgezet om problemen aan te pakken", stellen Gedeputeerde Staten. "We zien dat er maatregelen nodig zijn om achteruitgang van de drinkwaterbronnen te voorkomen."

Minder pesticiden

Vitens vindt de gegevens 'zorgwekkend'. "Ondergrondse waterbronnen zouden zo schoon moeten zijn, dat je er eenvoudig drinkwater van kunt maken", aldus een woordvoerder. De vervuiling vraagt van het waterbedrijf extra investeringen om het water schoon te krijgen.

Er loopt al wel een tijd een project van de provincie Overijssel, Vitens en LTO Noord om de situatie rond de winningen Wierden en Hoge Hexel te verbeteren. Elf boeren proberen het mest- en pesticidegebruik te verminderen. "We zien positieve resultaten", zegt Vitens. "Maar nog niet in de aantallen die we graag zouden zien."

Wij vragen ons wel af of verminderen van het gebruik van wel steeds effectievere bestrijdingsmiddelen voldoende is. Zal jarenlang achter elkaar wat minder gebruiken zal dan niet in het drinkwater voor toekomstige generaties komen? En dat allemaal omdat wij in Nederland de grootste exporteur voor vlees, zuivel en sierteelt met onder andere lelies willen zijn. Als wij zo doorgaan moet in de toekomst schoon drinkwater met leidingen aangevoerd worden uit Scandinavië of het noorden van Rusland. Waarom vinden allemaal dat een plastic flesje niet in het milieu terecht mag komen, maar zetten wel de toekomst van ons drinkwater op spel voor deze export. Waarom durft de politiek hier geen paal en perk aan te stellen?

Torenvalk duikt in greppel

"We waren een beetje laat", aldus Johan, één van de vrijwilligers van de torenvalkwerkgroep van de KNNV Vriezenveen. Deze werkgroep houdt zich bezig met de torenvalkpopulatie rond Vriezenveen. Ze heeft voor de Torenvalken een negental nestkasten op hoge palen in beheer. Met het doel de populatie torenvalken te vergroten.

Wat is er gebeurd?
Op dinsdag 15 juni werd op twee plekken een dubbele ladder opgetuigd om twee torenvalkkasten (TV-kasten) te inspecteren. Doel was de aanwezige jonge valkjes te wegen, de vleugellengte te meten en te ringen.

Bij de eerste TV-kast kwam er al een flink kabaal uit de hoge kast. Vrijwilliger Hans kroop op de ladder en wierp een eerste blik in de nestkast. Zoals het torenvalken betaamt, zetten deze zich schrap: klauwen naar voren gericht en bek open, ofwel: kom maar op! Daar kwam nog bij dat deze jongen al dik in de veren zaten: ze waren ouder dan verwacht. “We waren een beetje laat....”
Het eerste jong dat Hans wilde pakken kreeg zijn eerste “bijnavliegles”: het ontglipte Hans en verdween in de naastliggende greppel. Vrijwilligers Johan en Gerrit sloten hem in en het lukte hen het jong te vangen: vanuit de hoogte gedirigeerd door Hans. Nadat alle zes de jongen geringd en wel teruggezet werden, begon moeder torenvalk met een offensief. Tot op een armlengte kwamen er schijnaanvallen om Hans van de ladder te stoten. Hans hield gelukkig stand en kwam - gelukkig op eigen kracht - naar beneden.

Hoe anders was het bij de tweede TV-kast. De daarin aanwezige vijf pluizige jongen lieten zich- onder luid protest, dat wel - meten, wegen en ringen. Moedervalk hield ons cirkelend in de gaten, maar op zeker 50 meter afstand en zonder veel misbaar.

Wat wil het geval? De eerste nestkast staat bij een volkstuinencomplex waar veel mensen komen. Moedervalk aldaar verdraagt die menswezens prima, maar geeft ze van katoen als ze te dichtbij komen. De tweede kast staat op een rustige akker, waar alleen de boer zich soms laat zien. Moedervalk is daar mensvreemd en een stuk rustiger. Bijzonder hoe ze zich aan hun omgeving hebben aangepast!

Enne.... volgend jaar misschien wat eerder ringen?

Wierdense Veld een onomstreden Natura 2000-gebied!

Demissionair minister van Landbouw Carola Schouten heeft onze provincie in een brief heel duidelijk gemaakt dat het Wierdense veld als Natura 2000 gebied terecht werd aangewezen en behouden moet blijven en verder hersteld/verbeterd moet worden.

De tweede Kamerfractie van het CDA en van de VVD wilden eigenlijk af van de Natura 2000-status van het Wierdense Veld. En ook de gemeenteraad van Wierden dacht daar precies zo over.

Het natuurgebied zou wel mogen verdwijnen om meer ruimte te geven aan de boeren in de omgeving. Als argument werd ook de waterwinning erbij gehaald omdat dit niet te combineren zou zijn. (terwijl de boeren met hun bestrijdingsmiddelen en sproei-drenkingsinstallaties ook een grote bedreiging voor het drinkwater zijn).

Carola Schouten heeft haar punten eenvoudig en kort samengevat:

· Er zijn geen fouten gemaakt bij de aanwijzing van het Natura 2000-gebied Wierdense Veld en ook niet bij de vaststelling van de instandhoudingsdoelen.
· Het is niet mogelijk de instandhoudingsdoelen voor het Wierdense Veld te schrappen en te realiseren in een ander gebied waar deze gemakkelijker te realiseren zijn.
· Het is wel mogelijk de instandhoudingsdoelen in het Wierdense Veld gefaseerd te realiseren. Behoud is hierbij de ondergrens.
· Het borgen van de behoudsdoelen voor hoogveen vraagt naast interne maatregelen ook externe maatregelen buiten het Natura 2000-gebied op landbouwgrond.
· Het feit dat de drinkwaterwinning een onzekere factor is en in de toekomst mogelijk een risico vormt voor de behoudsdoelen heeft geen invloed op het oordeel over de proportionaliteit.

Verder wijst ze er fijntjes op dat de provincie Overijssel uit het uitvoeringsprogramma Natuur vanaf 2024 jaarlijks tussen de 23 en 34 mln. euro extra krijgt. Hiermee komt volgens haar via het programma Natuur ruimschoots het bedrag beschikbaar om de maatregelen uit te voeren.

De provincie Overijssel gaat nu eindelijk echt beginnen met het natuurherstel in het Wierdense Veld. Tussen augustus en eind oktober, worden door Landschap Overijssel de eerste werkzaamheden uitgevoerd.

GIERZWALUWEN (Apus apus)

Een bijzondere vogel! Waarom spreekt deze vogel zo veel mensen aan? In ieder geval heeft het te maken met ‘zomergevoel’. Op warme zomeravonden laten deze vogels zich niet onbetuigd door luid schreeuwend, in hoog tempo elkaar najagend, over de terrasjes en door de straten van uw stad of dorp te vliegen. Het geluid hóórt bij de zomer.

Rond Koningsdag verschijnt de gierzwaluw in ons land na diep in Afrika te hebben overwinterd. Weet u ook dat gierzwaluwen maar 100 dagen hier zijn en altijd vliegen, hoog in de lucht slapen, tot de snelste vogels behoren en gigantische afstanden afleggen? Maar voor de voortplanting zijn ze echter wel afhankelijk van ons en zijn daardoor ook meer kwetsbaar.

Huizen, kantoorgebouwen, kerken en andere bouwsels van de mens zijn voor gierzwaluwen net een rotslandschap vol met holtes, waarin zij kunnen broeden. Vooral oudere gebouwen zijn in trek. Maar door een strakkere manier van bouwen, renovaties en verbeterde isolatiemethoden verdwijnen steeds meer plekken waar de gierzwaluw gebruik van kan maken.

Om bij renovaties rekening te kunnen houden met deze beschermde gierzwaluwnesten, moeten we wél weten waar ze zitten. Veel mensen weten niet eens dat deze bijzondere vogels onder hun dak broeden. Daarom vragen we iedereen deze zomer om uit te kijken naar de gierzwaluwen en door te geven waar ze nestelen. Hoe meer nesten bekend zijn, hoe makkelijker het is om ze te beschermen.

Zo geeft u nestplaatsen door

Via de link nestplaatsen hier doorgeven. Aan het einde van de zomer laten Vogelbescherming Nederland en Waarneming.nl weten hoeveel gierzwaluw nestplaatsen we samen hebben ontdekt.

Meer informatie is hier te vinden op de site van de Vogelbescherming.
Of op de site De Gierzwaluw

Bekijk ook de website van Gierzwaluwbescherming Nederland

Turf in potgrond is zeer slecht voor het milieu

Wist je dat de turf in potgrond bijdraagt aan het broeikaseffect!
En dat de winning ervan kostbare natuurgebieden vernietigt!

Gelukkig zijn er ook duurzame alternatieven.

Gebruik geen turf meer!

Over potgrond en duurzame alternatieven

In veen zit veel organische stof, dat in contact met zuurstof CO2 vormt dat de lucht ingaat. Het is beter als veen onder water blijft, zodat het geen broeikasgassen vormt.

Oftewel, door potgrond te gebruiken dragen we indirect bij aan het vernietigen van zeldzame natuurgebieden die duizenden jaren nodig hebben om te herstellen en waarbij veel CO2 vrijkomt.

De veengebieden in ons land zijn inmiddels beschermde natuurgebieden maar door het turfgebruik vernietigen we nu dergelijke gebieden in Ierland, Scandinavië, Rusland en de Baltische Staten. Als alternatief daarvoor kunnen we bladaarde of kokosvezel gebruiken.

Veengebieden beschermen ons klimaat!

Hoewel ze slechts drie procent van het aardoppervlak uitmaken herbergen veengebieden twee keer zoveel koolstof als alle bossen ter wereld. Met het gebruik van turf komen er grote hoeveelheden broeikasgassen vrij en versnellen zo de wereldwijde klimaatverandering. Het grootste bestanddeel van veel potgrond is turf omdat het licht is en water goed vasthoudt. Maar ook andere grondstoffen als blad en kokos hebben dezelfde positieve effecten. En in sommige gevallen zijn ze zelfs nog beter en is turf in de tuin dus overbodig.

De laatste turftrein uit de Engbertsdijksvenen bij de Paterswal (oktober1978)
Daar rijden nu dagelijks de vrachtwagens met veen vanuit o.a. Letland af en aan.

De vernietiging van veengebieden is verantwoordelijk voor 5 tot 7% of all global man-made green-house gas (GHG) emissions. Als we geen turf meer gebruiken voor tuinieren en andere doeleinden, kunnen we een enorme bijdrage leveren aan de bestrijding van de klimaatcrisis. We durven te stellen dat dit waarschijnlijk het laagst hangende fruit is om echt een verschil te maken.

Bekijk de uitzending over potgrond van De Keuringsdienst van Waarde uit 2014 maar eens.

Meer informatie ook op de site van Turfvrij.nl "Small Change.Huge Impact".

Of bezoek de site van de Duitse natuur organisatie NABU

Vroege Vogels BNNVARA 13 juli 2021 Koop turfvrije potgrond!

Natuur- en tuin organisaties doen beroep op politiek voor een groene leefomgeving

Diverse natuur- en tuinorganisaties doen een beroep op gemeentelijke politieke partijen om in hun verkiezingsprogramma's voor de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 aandacht te besteden aan een groene leefomgeving.

Groen verdient meer aandacht, omdat het kan bijdragen om problemen op het gebied van klimaatadaptatie aan te pakken en om de biodiversiteit te versterken. IN DIT MANIFEST bieden zij ondersteuning aan om een groene leefomgeving – in de private en publieke ruimte - in de partijprogramma's handen en voeten te geven.

De organisaties die het manifest hebben opgesteld zijn AVVN samen natuurlijk tuinieren, IVN natuureducatie, KMTP/Groei&Bloei, KNNV, NL Greenlabel, Stichting Steenbreek, Velt (eco-actieve vereniging) en Vogelbescherming Nederland.

Roel van Dijk, directeur van Stichting Steenbreek: 'We staan de komende tijd voor interessante uitdagingen als het gaat om de invoering van de Omgevingswet en de woningbouwopgave. Aan de andere kant hebben we te maken met een veranderend klimaat en neemt de biodiversiteit sterk af. Juist op gemeenteniveau kunnen we heel concreet aan oplossingen werken door tuinen, bedrijventerreinen, maar ook de openbare ruimte klimaatadaptief en groen in te richten. Via dit inhoudelijke manifest doen we een beroep op de politieke partijen om hier dé aandacht voor te vragen voor in de partijprogramma's.'

Recht op groen
In het manifest staat onder meer dat de basis van het gemeentelijk ruimtebeleid moet zijn dat iedere bewoner recht heeft op groen. De organisaties verwijzen hierbij naar recent Europees onderzoek. Dat adviseert dat iedere woning op maximaal 300 meter afstand staat van stedelijk groen, met een afmeting van minstens 1 hectare. Buurtgroen wordt steeds belangrijker volgens de mensen achter het manifest.
De bewoners - individueel en georganiseerd - zijn volgens de organisaties dan ook de belangrijkste partner van gemeenten en andere partijen als het gaat om klimaatadaptieve maatregelen. Omdat gemiddeld 40 procent van de grondoppervlakte van gemeenten privaat eigendom is, zijn tuinbezitters, woningbouwcorporaties en andere private grondeigenaren onmisbaar bij de realisering van draagvlak voor adequate maatregelen, Daarnaast zijn volkstuinen en andere vormen van collectief tuinieren belangrijk voor de sociale cohesie en biodiversiteit. De aandacht en inzet van de politiek is daarom onontbeerlijk om succesvol samen te werken aan een groene leefomgeving.

DOWNLOAD HET MANIFEST

Het unieke van Bruinehaar, met als resultaat een uiterst zeldzame plant

Uit het Verslag van de KNNV-IVN Natuurkampeervakantie
BRUINEHAAR, Erve de Meester 25 augustus t/m 1 september 2018
Door HermJan Roep

In Bruinehaar groeit een zeer zeldzame plant, die namelijk op het vaste land van Europa alleen op enkele plekken in Twente is gevonden. De naam van de plant is Canadees Hertshooi of met de wetenschappelijke naam Hypericum canadense. De familie is de Hertshooi-familie en de bekendste soort van die familie is Sint-Janskruid, dat in onze streek veel voorkomt.

Maar het Canadees Hertshooi had ik van mijn leven nog nooit gezien. In de flora staat voor deze soort: op de “Rode Lijst” en dat wil zeggen dat hij door zijn zeldzaamheid beschermd dient te worden. Verder staat er “Ernstig Bedreigd”. Het is maar een onopvallend plantje van een centimeter of tien met kleine heldergele bloempjes, dat je vanaf juli tot september vooral goed kunt zien, omdat de planten dicht opeen bij elkaar staan. De bloemen hebben als kenmerkende eigenschappen weinig meeldraden en de bovenste bladeren zijn smal. Na september zijn de bloempjes na de bevruchting overgegaan in ronde, later roodachtige bolvormige vruchtjes. De gele veldjes van deze plantjes worden bruin en tot ver in de winter kun je ze zo nog gemakkelijk terugvinden. En waar staat deze uiterst zeldzame en kwetsbare plant dan wel in ons dierbare Bruinehaar? Het is niet te geloven!! Maar hij groeit met honderden bij elkaar ***in de “Koele”.***

Het plantje groeit onder bijzondere omstandigheden staat er in de flora van Heukels en wel: op open, ’s winters ondiep onderwater staande, voedselarme, venige of lemige zandgrond. En daar kunnen we hem dan ook vinden aan de rand van het water, waar het ondiep is en een beetje lemig, aan de kant van het fietspad. Het is er nogal drassig om te lopen, maar aan de sporen van de motorcrosser die dwars door de plantengroep is gereden blijkt, dat je er niet wegzakt. Maar waarom is nu juist Bruinehaar dan zo bijzonder en waarom groeit het plantje niet bijvoorbeeld in België, Frankrijk of Italië? Dat heeft te maken met het ontstaan van de Bruinehaar in de voorlaatste ijstijd, dus ongeveer een slordige 200.000 jaar geleden.

In die periode was er hier het landijs vanuit Scandinavië. Landijs moeten we vergelijken met de ijskap van Groenland, die er nog steeds is. Aan de randen heeft een dergelijke ijskap weglopende ijsrivieren de zogenaamde “gletsjers”. Deze gletsjers nu zoeken de lage delen in het land op en dat zijn dus de oude rivierdalen van een vorige warme periode. Het zand van deze oude droge rivieren schuiven ze op en zo ontstaan er aan de randen de stuwwallen. In onze buurt kunnen we genoeg stuwwallen vinden, want we noemen ze ”bergen”.

Toen is de Holterberg, de Lemelerberg, de Archemerberg en de Hellendoornse berg ontstaan, eigenlijk is dat maar één stuwwal evenals de stuwwal van Ootmarsum en die van Oldenzaal, die samen van oorsprong ook één stuwwal zijn geweest.

Maar ook Tubbergen en Sibculo zijn oude stuwwallen. In Duitsland hebben we nog de “Wilsumerbergen”, de camping die dankbaar gebruik maakt van het schone zand van een lange stuwwal.

Maar ook al is Bruinehaar een hoogte in het landschap het is geen stuwwal, maar wat dan wel? Tussen de “bergketen” van Ootmarsum/Oldenzaal en de “bergketen” van de Holterberg/Hellendoornse berg in lag nu ruim 200.000 jaar geleden een gletsjer met een ijsdikte van ongeveer honderd tot tweehonderd meter. Bovenop het ijs lagen stukken afgebroken rots uit Noorwegen naast andere meegebrachte troep zoals zand, grind en grond. Deze dikke ijstong is in de daaropvolgende warme periode gaan smelten. Het smeltwater stroomde van het ijs af en maakte in de stuwwallen brede gletsjerdalen, die we nog terugvinden in het ***dal van de Mosbeek***, dal van de Hazelbekke en in het Springendal.

Maar wat heeft dat nu met Bruinehaar te maken? Behalve aan de randen ging de gletsjer ook in het midden smelten. En dit smeltwater nam de grond, het zand en de stenen, die op het ijs waren gevallen mee tijdens het transport vanuit Scandinavië. Laagten in het ijs werden beekjes. En de smeltwaterbeekjes verzamelden zich tot troebele smeltwaterrivieren. Deze rivieren nu zochten door spleten en tunnels in de ijsmassa een uitweg naar beneden, waarna ze onder het ijs naar lagere plaatsen wegstroomden. Tijdens dit transport naar beneden viel de meegevoerde troep op een hoopje. En zo is onder het ijs een zogenaamde smeltwaterheuvel of esk ontstaan. Deze term “esk” komt uit het Iers en in het meervoud spreekt men van esker. In Ierland zijn er dus ook van die smeltwaterheuvels te vinden. De smeltwaterheuvel bestaat uit verschillende lagen. Zo wordt er een laag grind afgezet als de rivier snel stroomt, een laag grof zand bij minder snelle stroming, fijner zand bij nog minder stroming en tenslotte wordt er leem afgezet bij heel weinig stroming. We kunnen veronderstellen dat de rivier in het begin, dus bij lichte dooi van uitde koude periode, nog maar langzaam stroomde. En naarmate het warmer werd steeds sneller en woester werd. Dat betekent dat er eerst een laagje leem is afgezet en daarover heel fijn zand, daarna grof zand en uiteindelijk grind in het smeltwaterheuveltje.

Afhankelijk natuurlijk van de schommelingen in het klimaat, want het zal in de zomer natuurlijk meer smelten dan in de winter en voordat de totale ijskap is gesmolten zijn we wel jaren en jaren verder. Zo’n smeltwaterheuvel of esk is “de Moenkesberg,”de verhoging, die iets meer richting Duitsland (het koninkrijk Hannover) ligt. Vlak daar tegenaan dus iets westelijker ligt de “Mantjesberg”, waar we in Langeveen over spreken als we het over de klootschieterswedstrijd “De ronde van de Mantjesberg” hebben. Ook de Mantjesberg bestaat uit hetzelfde materiaal, maar we noemen het nu geen smeltwaterheuvel, maar een smeltwaterrug. Waarschijnlijk is het topje van de echte smeltwaterheuvel een goed herkenningspunt geweest voor de grens van de beide landen, want het ligt precies op de landsgrens. Inmiddels is het Duitse gedeelte afgegraven en zo te zien verschoven over de akkers.

Daardoor is er op de grens van het Duitse en het Nederlandse deel een steil vlak ontstaan en zien we de heuvel aan de Nederlandse kant geleidelijk aflopen naar de familie Olthof, die dus op de smeltwaterrug woont. Ondertussen is er iemand bezig geweest om die steile Duitse wand te gebruiken om er “zand” uit te graven. Hierdoor is er een soort hol ontstaan, dat vandaag of morgen instort, maar er is tot op heden wel een prachtig ***profiel van de smeltwaterheuvelbodem*** ontstaan. Prachtig kun je nu de verschillende lagen onder elkaar in de heuveldoorsnede zien. Afwisselend grof en fijn zand, met grind bovenin en lemig zand onderin (zie foto). De ontstaansgeschiedenis van deze esk is tot op heden dus goed af te lezen, maar wel zolang het zandhol intact blijft en niet met de boven liggende zwarte grond wordt vermengd als de zaak instort.

Het lagere gedeelte van de hoogte richting Almelo heet dus een smeltwaterrug en deze eindigt na de Balkenbelt, waar de familie Luft woont en waar Jan Brunink ook nog een huis heeft gebouwd. Bij de familie Bels is de heuvel al verdwenen waardoor hun huis veel lager ligt. Ook het kampeerhuisje van “Erve de Meester” ligt onderaan de smeltwaterrug, dat in tegenstelling tot de oude boerderij en dus ligt hun kampeerterrein in de nattigheid, wat in de winter, maar ook in een natte zomer goed is te merken. Een nieuw bultje smeltwaterrug zien we wat verder richting Almelo opduiken en wel aan de Balkenbeltsweg bij Johan Engberts, de “Wolfsbelt” geheten. Vervolgens nog een verhoging verderop in de oude rivierloop richting Almelo, de “Haamberg” bij Geesteren, waar op het zuidelijkste puntje “Huzink bouwmaterialen” is gevestigd Piet Leenders, de grootvader van Petra Luft, had al iets gemerkt van die rare bodemsamenstelling van Bruinehaar. Zijn zoon Jan Leenders had mij al jaren geleden verteld, dat zijn vader een zandafgraving was begonnen, maar dat het geen “goed” zand was, want er zat van alles door elkaar zand maar ook grind en leem. De zandwinning heeft men toen maar gelaten voor wat het was een ondiep zwemwater zonder duidelijke vorm. En zo was het “Gat van Leenders” een feit.

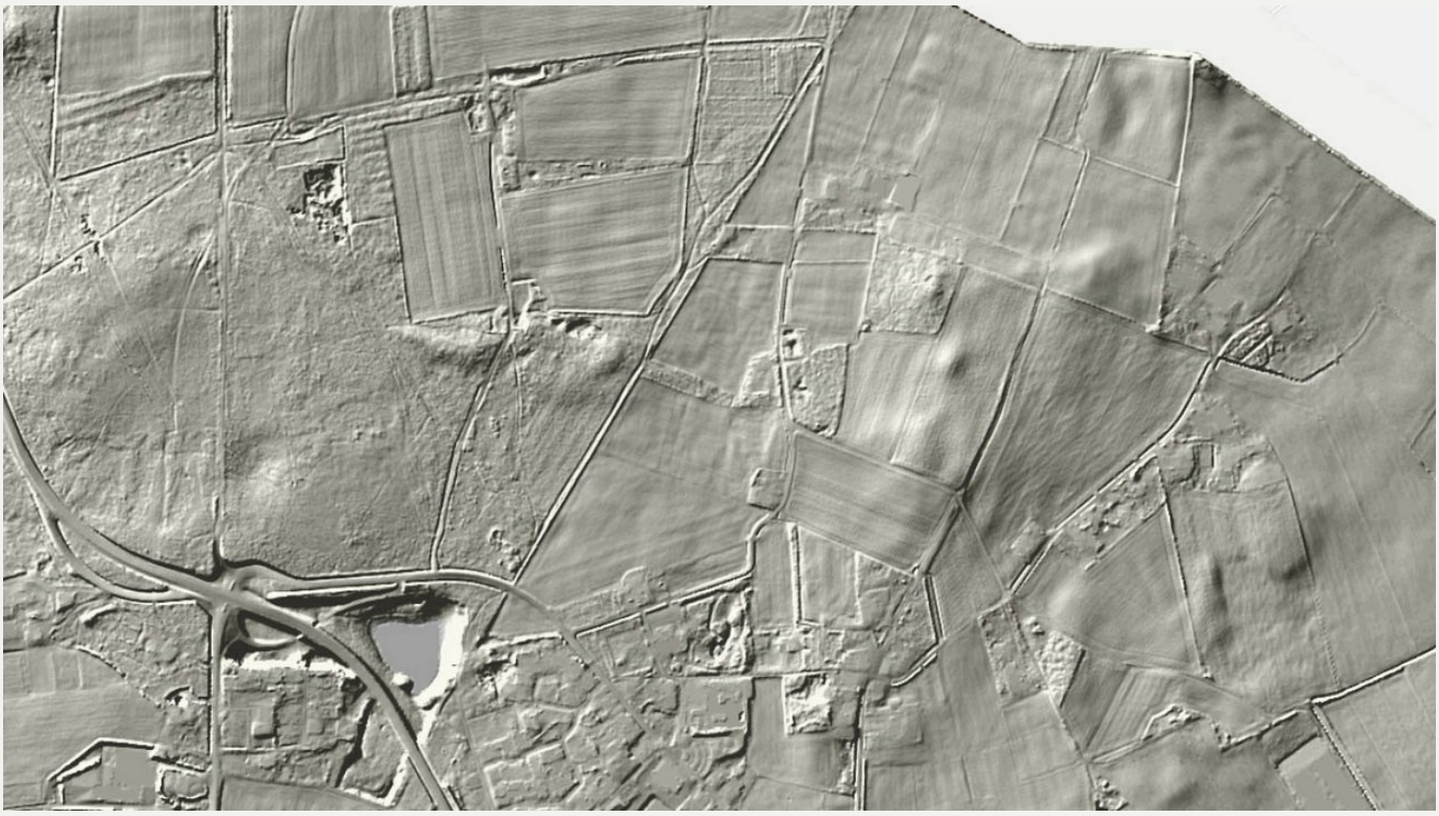

hoogtekaart Bruinehaar

Dat kunnen we niet zeggen van de zandgaten in de buurt van Sibculo. Daar is het zand gegraven uit een stuwwal en die bestaat uit opgestuwd min of meer zuiver rivierzand. In tegenstelling tot het “Gat van Leenders” zijn deze zandwinningen diep uitgezogen zandputten. En zo vinden we in de stuwwal van Sibculo naar Kloosterhaar een hele reeks van zandgaten, die verder doorlopen naar de stuwwal waar de “Wilsumerbergen” liggen in ons buurland. Toen men een aantal jaren geleden met de aanleg van de rondweg door het “Gat van Leenders” is begonnen, wilde men zand aanvoeren om het gat
op te vullen voor de iets verhoogde weg. Op advies van Plaatselijk Belang Bruinehaar heeft men het zand niet van elders aangevoerd, maar heeft men het materiaal uit de zandkop ernaast, richting Langeveen gehaald, ook dat zand was van Jan Leenders. Plaatselijk Belang

Bruinehaar zag daardoor een mogelijkheid om toch weer een zwemwater voor de buurt te creëren en zo is de “Koele” ontstaan. Hierdoor is er voor de plaatselijke bevolking naar het ontwerp van een ingenieursbureau een niervormige recreatieplas aangelegd. Dit plan is door Plaatselijk Belang goedgekeurd waarbij de rand zeer ondiep is gemaakt, zodat de kleine kinderen er probleemloos kunnen spelen. Naar het midden toe wordt het dieper en wel zo, dat een volwassen persoon er normaal goed kan zwemmen.

En aangezien deze recreatieplas in de smeltwaterrug is gegraven, bestaat de onderlaag uit lemig zand. Het regenwater dat op de Bruinehaarseheide valt, zakt in het zand weg en als het op een ondoordringbare leemlaag stuit stroomt het bijna horizontaal ondergronds de richting van Almelo op. De heidegrond is voedselarm en dus wordt ook het grondwater voedselarm. Ook is een heidebodem rijk aan humuszuren, zodat het water en voedselarm en zwakzuur is. In de zomer is het droger en in de winter valt er meer neerslag, dus zal in de winter het water in de recreatieplas hoger staan dan in de zomer. Kortom een ideale standplaats voor onze zeldzame plant. In België en Frankrijk is er geen landijs geweest, want het ijs is indertijd tot Nijmegen gekomen en dus komt ons plantje daar niet voor. Wel komt het in Ierland voor en aangezien de naam “esk” uit het Iers komt is dat dus niet zo verwonderlijk.

Zaterdag 5 juni is door leden van de werkgroep Vriezenveen schoon de Ipenweg Noord en een deel van het pad langs het spoor geschoond van zwerfafval. Als afsluiting werd rond de visvijver van het Meuntje oftewel "de spoorsloot" nog behoorlijk wat afval opgeruimd. Naderhand een poster over hoelang zwerfafval blijft liggen en een infobrief erbij gedaan en e.e.a. aan gemeente gemeld.
Ook stond natuurlijk de app Helemaal Groen aan tijdens deze actie.

www.helemaalgroen.nl

Download de gratis app!

Op de website app.helemaalgroen is te zien dat het nu in Twenterand steeds groener kleurt en dus ook schoner. Alleen in juni meer dan 100km zwerfvuil verweiderd!! Maar natuurlijk blijven er nog veel straten die wachten op vrijwilligers.
Wil je ook helpen, stuur dan even een mailtje, dan zorgen we voor een zwerfvuil opruim pakket.

De ongespitte tuin

Alles over No-dig Gardening
Auteur(s): Charlie Nardozzi

De ongespitte tuin (Paperback) € 22,95
2021, ISBN: 9789050117975

te bestellen bij de KNNV uitgeverij

Wel of niet spitten in je tuin? Dit boek laat zien dat een ongespitte tuin geweldige voordelen heeft. Of je nu groente, kruiden of bloemen wilt telen, niet spitten levert je een gezondere tuin en een betere oogst op. En het kost je bovendien véél minder tijd en werk.

No-dig gardening, tuinieren zonder spitten, is het eigentijdse antwoord op conventionele tuinmethodes. In een ongespitte tuin wordt de aarde niet telkens omgewoeld en bewerkt, en daarmee ernstig verstoord. Nee, de teellaag bestaat uit een opbouw van laagjes organisch materiaal (daarom heet deze aanpak ook wel ‘lasagne-tuinieren’). Zo bouw je gezonde, voedselrijke teelgrond op en laat je het uiterst nuttige microbiële bodemleven met rust.

De winst is: prima opbrengst, sterke onkruidreductie en beter waterbehoud. Je doet ook direct aan koolstofvastlegging, waarmee je de opwarming van de aarde vermindert. Bovendien kost niet-spittend tuinieren je véél minder tijd en werk. In 'De ongespitte tuin' neemt Charlie Nardozzi je stapsgewijs mee in zijn enthousiaste aanpak. Of je nu groente, kruiden of bloemen wilt telen (of alle drie), niet-spitten levert je gezondere planten op, een vruchtbaarder bodem en rijkere oogst.

In dit boek, onder meer:
- Zo maak je een ongespitte tuin
- Creëer zeer voedselrijke aarde, voor fantastische oogst
- Recycle houtafval in een met groenten beplant heuveltje (Hügelkultur)
- Leer over niet-spitten in verhoogde bedden en bakken
- Teel zelfs binnenshuis, en oogst het hele jaar door

Vertaald door Alma Huisken

HOOGVEENHERSTEL

Engbertsdijksvenen

In en om de Engbertsdijksvenen staat de komende tijd nog veel te gebeuren. Om op de hoogte te kunnen blijven is een speciale website beschikbaar. Bekijk de site via deze link

---

Deze nieuwsbrief van de KNNV Vriezenveen zal ca 1 keer per maand uitkomen of als er iets te melden is. Iedereen die iets leuks en belangrijks te vertellen heeft kan dat doorgeven aan de redactie. De redactie houd het recht iets wel of niet te plaatsen.
Dat kan via het mailadres: vriezenveen.knnv@gmail.com.

Mocht je deze gratis nieuwsbrief doorgestuurd krijgen aarsel niet je zelf vrijblijvend op te geven zodat je hem zelf ook krijgt.
Dat kan via deze link of maak gebruik van de QR code hiernaast.

De KNNV afdeling Vriezenveen kent zowel KNNV-leden als excursieleden en donateurs. Ze organiseert jaarlijks wandelingen, fietstochten, landschap-, planten-, vogel-, Insecten- en paddenstoelenexcuries. Verder worden lezingen gehouden. De afdeling doet inventarisatiewerk en verwerkt de gegevens in rapporten.
De afdeling heeft werkgroepen voor: vogels, natuurbescherming, landschapsbeheer, “Vriezenveen schoon", natuurfotogroep -en "Educatieve Kruidentuin". De laatste is gelegen achter sportcentrum De Stamper te Vriezenveen-Midden. En er is nog een Natuurjongeren programma voor de jeugd van ca. 11 tot 16 jaar.

---

link naar onze site: vriezenveen.knnv.nl

Deze e-mail is verstuurd aan {{email}}.• Als u geen nieuwsbrief meer wilt ontvangen, kunt u zich hier afmelden. • U kunt ook uw gegevens inzien en wijzigen. • Voor een goede ontvangst voegt u webmaster@vriezenveen.knnv.nl toe aan uw adresboek.

Laposta